

Women's Network
for Dialogue and Enduring Peace

Ми — жінки-миротвориці, лідерки громадянського суспільства та експертки з гуманітарної допомоги зі всієї України, з обох сторін лінії фронту. Ми є учасницями **Жіночої мережі для діалогу та сталого миру**, заснованої нами в 2015 році. Ми маємо більше десяти років досвіду у сфері миробудівництва, діалогу та надання підтримки населенню, яке постраждало від конфлікту по обидві сторони лінії фронту.

Наш **людино-орієнтований підхід** спрямований на захист життя та добробуту всіх, кого торкнувся конфлікт, і ми прагнемо аби інтереси постраждалого населення були представлені у мирному процесі. Такий підхід дозволяє враховувати потреби всіх постраждалих громад, запобігати новому насильству та будувати сталий мир.

УРОКИ, ОТРИМАНІ ПІД ЧАС НЕВДАЛИХ СПРОБ ПРИПИНЕННЯ ВОГНЮ В РАМКАХ МІНСЬКИХ УГОД

Підтримуючи населення, яке постраждало від конфлікту по обидві сторони лінії фронту, ми отримали наступні уроки про те, чому припинення вогню, встановлені в рамках Мінських угод, неодноразово терпіли крах. Серед них:

- Моніторинг припинення вогню не відбувався цілодобово. Ми спостерігали, що моніторинг припинявся щодня о 16:00, після чого кількість порушень перемир'я різко зростала, що значно сильніше робило вплив на постраждале населення до відновлення моніторингу вранці наступного дня.

- Не був дотриманий принцип прозорості та не було достатньої комунікації з громадянським суспільством і постраждалим населенням щодо механізму реалізації та моніторингу припинення вогню, а також механізму залучення їх в процеси підтримки та контролю за припиненням вогню на місцях.
- Відсутній механізм перевірки або забезпечення дотримання припинення вогню. Порухники не несли відповідальності.
- Моніторинг припинення вогню не був пов'язаний з перемовинами в «нормандському форматі» та політичним процесом.
- Життєво важливі послуги, гуманітарна допомога, безпека та захист в «буферній зоні» практично були відсутні, а розмінування так і не було завершено.

Всі ці фактори підірвали довіру населення, легітимність і тривалість припинення вогню.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ТРИВАЛОГО ПРИПИНЕННЯ ВОГНЮ

Спираючись на уроки, отримані з невдалих спроб припинення вогню в рамках Мінських угод, ми рекомендуємо:

1. МОНІТОРИНГ І ПІДЗВІТНІСТЬ

- **Створити спеціальний орган моніторингу припинення вогню**, що складається з представників нейтральних країн і узгоджений урядами України і Росії. Він повинен функціонувати цілодобово, 24/7. Крім моніторингу, орган повинен мати мандат для вирішення спорів і притягнення порушників до відповідальності.
- **Запровадити прозорий механізм моніторингу "режиму тиші"**. Громадяни повинні розуміти, хто фіксує порушення, як використовується ця інформація і яким чином це забезпечує їхню особисту безпеку. Це необхідно для побудови довіри, легітимності і тривалості припинення вогню.

2. УЧАСТЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ЦИФРОВА БЕЗПЕКА

- **Залучати громадян та організації громадянського суспільства до моніторингу** із забезпеченням захищеного механізму передачі даних, який гарантує фізичну, психологічну тощо безпеку

інформаторів.

- **Створити механізм двосторонньої комунікації**, який дозволить потерпілому населенню висловлювати свої потреби, побоювання та рекомендації для досягнення миру в Україні, а також отримувати прозору і своєчасну інформацію про прогрес у реалізації їх пропозицій і по інших питаннях (наприклад, про проведення розмінування або щодо місць видачі гуманітарної допомоги). Цей механізм повинен бути впроваджений разом з зупинкою вогню і діяти протягом усього мирного процесу.

3. ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЕТИКА

- **Використовувати технології**, такі як супутники, сенсори і камери для моніторингу багато кілометрової лінії фронту (понад 1200 км), щоб знизити ризики для спостерігачів.
- **Супутникові дані** повинні збиратися та оброблятися міжнародним органом або організацією, які є нейтральними і заслуговують довіри, і надаватися в розпорядження органу зі спостереження за припиненням вогню.
- Незважаючи на існуючі пропозиції використовувати **дрони**, ми рекомендуємо цього не робити, так як вони викликають психологічну травму у населення, оскільки асоціюються з війною і смертю. Люди не завжди можуть визначити, чи виконує дрон мирну функцію моніторингу або наближається для атаки.
- **Ми пропонуємо відмовитися від використання дронів до тих пір, поки не буде розроблена технологія, що дозволяє населенню розрізняти військові та моніторингові дрони.** У цьому випадку моніторингові дрони мають бути легко впізнаваними, а для завоювання довіри знадобиться широка просвітницька кампанія.
- **Розробити захищену систему зберігання та аналізу даних моніторингу.**

4. ПРОЗОРИСТЬ І ДОВІРА

- **Чітко формулювати умови припинення вогню.** Розмиті формулювання ведуть до маніпуляцій, непорозумінь і підвищують

ризик порушень.

- **Забезпечити прозорість**, доступність та зрозумілість угоди про припинення вогню. Це сприятиме зміцненню довіри і підтримки з боку населення.

5. БЕЗПЕКА І ЗАХИСТ

- **Створити демілітаризовану буферну зону вздовж всієї лінії фронту** і провести ретельне розмінування території.
- **Забезпечити роботу життєво важливих служб у буферній зоні** для людей, які там залишилися (в основному літніх), включаючи екстрену медичну допомогу, пожежні служби, водо-, електро- і газопостачання, а також вивіз сміття.
- **Регулярно надавати гуманітарну допомогу** — продукти харчування, ліки і предмети першої необхідності жителям буферної зони.

6. ГУМАНІТАРНІ КОРИДОРИ І ВОЗЗ'ЄДНАННЯ

- **Відкрити гуманітарні коридори** для безпечного пересування цивільного населення задля возз'єднання сімей і громад по обидва боки лінії фронту.

7. ЗАХОДИ ПО ЗМІЦНЕННЮ ДОВІРИ

У розвиток практики недавніх обмінів тілами і військовополоненими ми рекомендуємо вводити **тимчасові режими припинення вогню** в окремих секторах, наприклад, у сфері енергетики або ядерної інфраструктури, а також **географічні режими припинення вогню** — наприклад, в житлових і густонаселених районах певних регіонів. В рамках таких режимів припинення вогню повинні бути впроваджені механізми моніторингу, перевірки та врегулювання інцидентів, а також створені коридори для гуманітарної допомоги.

 Тривале припинення вогню є ключовою умовою для побудови сталого миру. Воно повинно ґрунтуватися на довірі, реальній участі громадянського суспільства та прозорості. **Жіноча мережа для діалогу та сталого миру** продовжує свою роботу, щоб голоси постраждалого населення були почуті, а рішення приймалися з їх участю — з участю тих, хто щодня живе з наслідками війни.

